

UNIJA SLOBODNIH SINDIKATA CRNE GORE

81 000 Podgorica, ul. Slobode 74/I, tel/fax: 020/232-315; e-mail: usscg@usscg.me, www.usscg.me

MINISTARSTVO EKONOMIJE

Broj: 33
Podgorica, 22.01.2015.g.

Predmet: Komentari, sugestije, predlozi i primjedbe na Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o stečaju

U Crnoj Gori je veoma rašireno mišljenje da su stečajni postupci neefikasni i veoma problematični. Ako su osnovni pokazatelji efikasnosti stečajnog postupka stepen namirenja povjerilaca, dužina trajanja postupka, visina troškova stečajnog postupka i osiguranje imovine dužnika, onda razloga za nezadovoljstvo ima i previše. Kroz dosadašnje stečajne postupke ostali su nezadovoljni su dužnici, povjerioci, zaposleni kao povjerioci, zaposleni kao radno angažovani, sindikati i mnogi drugi. Kao rezultat nezadovoljstva inicirane su aktuelne izmjene i dopune Zakona o stečaju.

Raspravljajući o ovom, veoma značajnom društvenom i ekonomskom pitanju, svakako valja podsjetiti na 2002.godinu i teatralne najave, tada, novog Zakona o insolventnosti privrednih društava, koji je bio proizvod anglosaksonske pravne škole, i koji je bio zasnovan na rješenjima iz anglosaksonskih stečajnih instituta, koji su obrazlagani kao vrh pravne misli i prakse u toj oblasti. Kao proizvod, dobili smo stečajne koji su se pretvorili u sve, osim u ono što je trebalo da bude cilj, smisao i rezultat stečajeva. Kasnije je u tri navrata mijenjan i doradivan, suštinski ne popravljajući efikasnost stečajnih postupaka. Zakonom iz 2011. godine pravi se izložena propadanju usled nebrige stečajne uprave, vrijednost efikasnih anglosaksonskih stečajnih instituta, i oslonac se makar retorički usmjerava prema kontinentalnim pravnim sistemima. Rezultati govore da se ni tim zakonom stanje nije popravilo. Stečajni postupci su i dalje neefikasni, dugo traju, imovina je izložena propadanju usled nebrige stečajne uprave, vrijednost imovine se obezvređuje, desetine hiljada radnih mjesta je nepovratno izgubljeno.

Najveći doprinos nefikasnog vođenju stečajnih postupaka daju stečajni upravnici. Kroz privremenu, svakomjesečnu i konačnu naknadu i nagradu oni imaju lako opipljiv, lični, ekonomski interes da stečajni postupci traju što je moguće duže, i oni zbog toga u najvećoj mjeri i traju jako dugo. Stvar je odnosa

stečajnog sudije i stečajnog upravnika od čega će u dobroj mjeri zavisiti i visina privremene mjesečne naknade stečajnom upravniku, koja je Zakonom o stečaju limitirana na iznos dvije i po prosječne neto zarade mjesečno. Uz to, nije tajna, postoje privilegovani stečajni upravnici, koji u isto vrijeme vode i po desetak stečajeva, te je fizički nemoguće i gotovo neizvodljivo, posvetiti se svim tim stečajevima na kvalitetan način, da bi oni bili efikasno vođeni. Uz to, najveći broj stečajnih upravnika ima svoj radni angažman na drugim poslovima pa su im stečajevi uzgredni, manje bitni, a jako profitabilni poslovi, sa minimumom odgovornosti. Činjenica profitabilnosti, odlučujuća je i motivišuća za stečajne upravnike da odugovlače postupke, zarad lične dobiti, a nerijetko na štetu svih ostalih učesnika u ovom procesu. Sa takvim stanjem nema, niti može biti, efikasnih stečajeva. Gotovo sva suština neefikasnih stečajnih postupaka sadržana je u ovom segmentu. Zato bi bilo neophodno razmisliti o profesionalizaciji poslova stečajnog upravnika za stečajeve u kojima knjigovodstvena vrijednost imovine dužnika prelazi 100.000€, sa jasno utvrđenom naknadom, uz mogućnost da u isto vrijeme može da vodi samo dva takva stečaja. Ako se ne nađe lijek za ovu bolju, a aktuelne izmjene nijesu ga našle, niti su ga tražile, uz predlog većih, gotovo nekontrolisanih ovlašćenja stečajnih upravnika, nastaviće se trend neefikasnih stečajeva. Stečajni postupci će i dalje teći razrađenim neefikasnim sistemom rada, nanoseći materijalnu štetu velikom broju subjekata, uništavajući imovinu, obezvređujući je, što vodi bespovratnom gubljenju proizvodnih kapaciteta i radnih mjesta.

Same po sebi, anglosaksonska kao ni kontinentalna stečajna norma, uz lošu prepisivačku politiku iz okruženja, ne mogu da eliminišu vidno izražene, pogubne rezultate stečajnih postupaka u Crnoj Gori. Domaća bolest se mora liječiti domaćim lijekom, ako su predlagači spremni i opredijeljeni za liječenje. Ponuđene izmjene Zakona o stečaju ne ukazuju da su prepoznati pravi problemi loših stečajnih postupaka. Dužnici su, i do sada, imali mogućnost da se ponašaju efikasnije. Preciziranje novih stečajnih razloga, skraćivanje prekluzivnih rokova, prebijanje potraživanja, unaprijed pripremljen plan reorganizacije neće promijeniti stanje, niti stečajeve učiniti efikasnijim.

Polazeći od navedenog, Unija slobodnih sindikata Crne Gore, ističe:

- da je u postupku izrade izmjena i dopuna Zakona o stečaju bilo nužno i neophodno uključiti predstavnike socijalnih partnera. Naime, USSCG je još marta mjeseca 2014. godine, na sjednici Socijalnog savjeta podnijela inicijativu usmjerenu na nužnost izmjene važećeg zakonskog rješenja. Ista je komentarisana na VII sjednici Socijalnog savjeta, održanoj 06. juna 2014. g., kada je sa naše strane još jednom istaknuta potreba da u radnoj grupi za izradu izmjena i dopuna Zakona o stečaju, socijalni partneri budu uključeni od samog početka, a ne da kasnije budu korektivni faktor;
- da je rok za javnu raspravu o ovom, veoma važnom zakonskom rješenju (tim prije što je ekonomska politika Crne Gore takva da su stečajevi uobičajena i redovna pojava), veoma kratak. Ovo posebno iz naprijed navedenih razloga, da socijalnim partnerima nije omogućeno učešće u radu Radne grupe;
- da osnovni cilj izmjena i dopuna mora biti zaštita interesa povjerilaca, posebno prava zaposlenih usljed stečaja, a ne zaštita stečajnih upravnika.

Sa navedenim u vezi, USSCG daje sljedeće primjedbe na tekst Nacrta zakona o izmjenama i dopunama Zakona o stečaju, i predloge za izmjene važećeg Zakona u dijelu koji nije obuhvaćen Nacrtom, kako slijedi:

- U članu 7 Nacrta koji tretira izmjenu člana 20 Zakona o stečaju, stav 3 mijenja se i glasi :

“O prigovoru iz stava 2 ovog člana odlučuje stečajni sudija van ročišta u roku od osam dana od dana podnošenja prigovora uz prethodno pribavljeno izjašnjenje upravnika o osnovanosti prigovora”

Obrazloženje: Predloženim rješenjem upravnik nema vremensko ograničenje za izjašnjenje po prigovoru. Izjašnjenje se može čekati mjesecima, pa i odlika sudije po podnijetom prigovoru. Ako je rok za prigovor osam dana, od preduzete radnje stečajnog upravnika, isto toliki rok treba ostaviti za odlučivanje po prigovoru. Što bi bilo saglasno sa opredjeljenjem za preciziranjem i skraćivanjem rokova.

- U članu 10 Nacrta koji tretira izmjenu člana 24 Zakona o stečaju, brišu se riječi “Stav 2 se briše”.

Obrazloženje: Neophodno je da ostane postojeća odredba da stečajni upravnik ima status službenog lica u smislu odredaba Krivičnog zakonika. Ovo, u toliko više, što predlogom izmjena stečajni upravnik dobija izuzetno velika ovlaštenja.

- U članu 11 Nacrta koji tretira izmjenu člana 26 Zakona o stečaju, u tački 1 riječ “osuden” zamjenjuje se riječju “osudivan”.

- U članu 14 Nacrta koji tretira izmjenu člana 33 Zakona o stečaju, u tački 22 iza riječi “zaštite” stavlja se tačka, a riječi “i ukoliko postoje raspoloživa novčana sredstva” brišu se.

Obrazloženje: Stečajni postupci koji traju dugo, a takvih je najviše, neminovno dovode do propadanja imovine i njenog obezvređivanja, što je vidljivo širom Crne Gore. Obaveza stečajne uprave mora biti zaštita imovine od propadanja i očuvanje njene vrijednosti. Ako bi ostalo predloženo rješenje, da se imovina osigura samo ako postoje raspoloživa sredstva za te namjene, onda je jasno da tih sredstava neće biti, pa je i manje obaveza stečajnog upravnika, što je njihov interes. Imovinu stečajnog dužnika treba inperativno osigurati na teret sredstava stečajne mase.

U istom članu Nacrta, poslije tačke 22, dodaje se nova tačka 23 koja glasi:

„23) kompletnu i sredenu arhivu stečajnog dužnika predaje na čuvanje nadležnom državnom organu za poslove arhivske grade.“

Obrazloženje: Zakonom se mora utvrditi obaveza stečajnog upravnika da arhivu stečajnog dužnika preda na dalje čuvanje nadležnom državnom organu. Postoji potreba i obaveza utvrđena zakonom da se sačuva dokumentacija, kako bi bila dostupna svima onima koji ispolje potrebu ili interesovanje da se njome posluže. U praksi imamo situaciju da se dokumentacija stečajnog dužnika uništi od strane stečajne uprave kada dužnik prestaje da postoji, ili se ona uništi od strane novog vlasnika. Ako se ne spriječi uništavanje dokumentacije onda to može biti proizvod namjere da se ne ostavljaju tragovi o radnjama i postupcima.

- U članu 23 Nacrta koji tretira izmjenu člana 55 Zakona o stečaju, u tački 1 riječi “osnovnih zarada” zamjenjuju se riječima “obračunatih zarada”

Obrazloženje: svi povjerioci podnose zahtjev za namirenjem stvarnih iznosa potraživanja. Jedino zaposleni, kao povjerioci, nemaju pravo na puni izos potraživanja koje im duguje stečajni dužnik po osnovu obračunatih zarada. Obračunata zarada je stvarni dug stečajnog dužnika prema

zaposlenima i isti moraju da imaju pravo na potraživanje punog iznosa duga kroz prvi ispladni red.

- U članu 56 Zakona o stečaju u stavu 3, iza riječi "postupka" stavlja se tačka, a riječi "i nije dužan da dokazuje postojanje stečajnih razloga" brišu se.

Obrazloženje: U članu 25 Nacrta predložena je izmjena u članu 57 stav 2 tačka 4, koja se odnosi na obavezu stečajnog dužnika kao predlagača da uz predlog dostavi niz posebnih isprava. Te isprave u suštini predstavljaju dokaze. Sa druge strane, imajući u vidu iskustva, nije dobro ostaviti dužniku mogućnost da bez dokaza podnosi predlog za stečaj.

- U članu 31 Nacrta koji tretira izmjenu člana 79, u stavu 4 iza riječi "upravnik" briše se tačka, dodaje zarez i riječi "u skladu sa zakonom i kolektivnim ugovorom."

U istom članu, poslije stava 4 dodaje se stav 5 koji glasi: "Licima iz stava 3 ovog člana, za vrijeme njihovog angažovanja, omogućava se ostvarivanje sindikalnih prava i sloboda u skladu sa posebnim zakonom."

Obrazloženje: U praksi imamo situaciju, pogotovu izraženu u malim i srednjim preduzećima, da upravnik posve obespravljuje zaposlene koji su angažovani u vrijeme vođenja stečajnog postupka, kako u pogledu radnog vremena, tako i odsustva i odmora. Svakako je najproblematičnije što upravnik ima diskreciono pravo da utvrđuje visinu naknade zarada u iznosima kako on to hoće, i uglavnom te zarade utvrđuju na najnižem nivou. Očigledno, što naknadu zarada angažovanim radnicima utvrdi na manjem nivou, otvara se više prostora da njegova naknada bude veća. Izraženo nezadovoljstvo radnika amortizuju stavom "radi ako hoćeš, ako nećeš ima onih koji hoće."

Radnici angažovani u postupku vođenja stečaja, ne mogu biti obespravljeni i bez zaštite. Oni su zaposleni bez obzira na oblik angažovanja i moraju im pripadati prava iz rada i po osnovu rada u skladu sa zakonom i kolektivnim ugovorom.

- U članu 43 Nacrta koji tretira izmjenu člana 112 u stavu 1 iza riječi "oglasa" riječi "o otvaranju stečajnog postupka na oglasnoj tabli suda", zamjenjuju se riječima "u skladu sa članom 73 stav 3 ovog zakona."

Pored navedenog, USSCG ističe da predloženim izmjenama, kao ni važećim Zakonom o stečaju, nije tretirano pitanje da li je u situaciji otvaranja stečaja, kada plan reorganizacije ne uspije, moguće za vrijeme stečaja podnijeti novi plan reorganizacije od strane onih koji to pravo imaju po Zakonu, a nisu ga prethodno podnijeli. Takođe, u situaciji kada nema odbora povjerilaca, nije dovoljno jasno razrađeno postupanje stečajnog upravnika po određenim pitanjima iz okvira ingerencija odbora povjerilaca.

Imajući u vidu navedeno, cijenimo da ćete kao resorno ministarstvo imati sluha za naše primjedbe i uložiti dodatni napor da, u što je moguće većoj mjeri, unaprijedite postojeća rješenja.

S poštovanjem,

Generalni sekretar
Srđan Keković, s.r.